

Nr 97.

Av herrar **Hellberg** och **Larsson, Jacob**, i anledning av
Kungl. Maj:ts förslag till lag om barn utom äktenskap.

Det genom k. propositionen nr 33 framlagda förslaget till lag om barn utom äktenskap innebär helt visst en betydelsefull ansats till åstadkommande av större rättvisa och humanitet inom ett hittills länge av lagstiftningen försummat område av samhällslivet. Förslagets antagande skulle utan tvivel bereda de utom äktenskap födda barnen en bättre och tryggare ställning, än den som nu i allmänhet kommer dem till del. På samma gång vi giva detta erkännande, hålla vi emellertid före, att lagen skulle komma att visa sig ännu bättre ägnad att fylla sin uppgift, om den i vissa avseenden erhöles en något mera genomgripande karaktär.

Vi syfta härvid närmast på bestämmelserna om de utomäktenskapliga barnens namn- och arvsrätt.

Vad *namnrätten* beträffar, innehåller det kungliga förslaget, att barnet i regel skall bära *moderns släktnamn*. Fadern — liksom moderns make, om hon är gift — skulle emellertid kunna giva barnet sitt släktnamn, men för sådan namnändring skulle erfordras samtycke av barnets förmyndare samt av barnet självt, om det fyllt 18 år. Såsom skäl för denna bestämmelse anför lagberedningen, att, då barnet i regel vistas hos modern, skulle olikheten dem emellan i avseende å släktnamn ständigt draga uppmärksamheten å barnets börd och kunna bereda barnet och modern synnerliga obehag. Dessutom kunde det befaras, att om barnet mot faderns vilja erhöles dennes släktnamn, detta förhållande skulle hos fadern väcka ovilja mot barnet och därigenom mera skada än gagna det samma. En ovillkorlig bestämmelse därom, att barnet skall bära faderns släktnamn skulle slutligen i många fall innebära en orättvisa mot modern, som måhända älskar och väl värdar barnet, men på grund av bitterhet mot fadern ingalunda vill, att barnet skall bära hans namn.

Mot det nu anförda resonemanget må framhållas, att uteslutandet av de utomäktenskapliga barnen från den eljest gällande rätten att erhålla faderns släktnamn är ägnat att på ett stötande sätt accentuera dessa barns särställning, medan åter barnens rätt till faderns namn skulle på ett omisskännligt sätt fastslå samhörigheten mellan far och barn. Det är just denna samhörighet, som måste konstateras för att väcka den ofta slumrande känslan av fadersansvar, och fadersansvaret åter utgör själva grunden, varpå ifrågavarande lagstiftning måste bygga för att i tillämpningen leda till en verklig förbättring av det nuvarande tillståndet. Mot uppställandet av regeln att det utomäktenskapliga barnet skall bära moderns namn kan även erinras, att detta i många fall kan bidra att ytterligare försämra moderns ofta svaga ställning, medan däremot fadern merendels skulle hava lättare att bära de olägenheter, som för honom skulle vara förknippade med barnets antagande av hans namn. Enligt vårt förmenande borde därför huvudregeln bliva, att barn utom äktenskap erhåller faderns namn; men på samma gång torde hänsyn böra tagas till den av lagberedningen antydda möjligheten att vederbörande på goda grunder önska, att barnet skall erhålla moderns namn, i det att undantag stadgas för det fall att modern förordnar, att barnet skall erhålla hennes släktnamn.

Vad *arvsrätten* beträffar, står det kungliga förslaget i huvudsak på den nu gällande rättens ståndpunkt. Den enda avvikelsen därifrån består däri, att fader och fädernefränder uteslutits från rätt till arv efter barn, fött utom äktenskap.

Såsom motiv för uteslutande av de utom äktenskap födda från arvsrätt efter fader framhåller lagberedningen till en början två skäl. Först erinras, att förhållandet mellan fadern och hans utom äktenskapet födda barn är vida mindre intimt än förhållandet mellan modern och barnet och att de sedliga och faktiska förutsättningarna för en arvsrätt gestalta sig väsentligt olika i ena och i andra fallet; i den mån arvsrätten må anses grundad på den faktiska samhörigheten mellan arvlåtaren och arvingen samt arvlåtarens presumerade vilja saknas alltså enligt lagberedningens mening anledning att giva barnet arvsrätt efter fadern. Och vidare åberopas hänsynen till faderns legitima familj, om han har sådan.

»För medlemmarna av denna familj», säger lagberedningen, »vilka kanske under många år delat ljuvt och lett med fadern, skulle den omständigheten vara ägnad medföra svårt lidande, att efter faderns fränfalle ett hans barn utom äktenskapet, som stode dem alldeles främmande, om vars tillvaro de i de flesta fall varit okunniga och som kanske vore frukten av en under faderns äktenskap knuten förbindelse, skulle med familjens medlemmar äga del i kvarlåtenskapen. Detta låter icke heller väl förena sig med vår rätts grundsatsers angående egendomsförhållanden mellan makar.»

De sålunda anförda skälen kunna givetvis ej fränkännas betydelse. Men nog vill det synas, som om de borde väga ganska lätt mot de hänsyn, som lagberedningen själv anser tala för de utomäktenskapliga barnens rätt till arv även efter fader. I sådant avseende anföres bl. a.:

»Beredningen har redan framhållit, hurusom man vid den nu ifrågavarande lagstiftningen bör sträva efter att kraftigt betona det nära samband, som blodsbåndet skapar mellan föräldrarna och barnet, och de förpliktelser att taga sig an barnet detta samband ålägger föräldrarna. Föräldrarna såsom barnets upphov böra hava skyldighet att bereda barnet nödiga förutsättningar för att det må kunna slå sig fram i livets kamp. Ur sådan synpunkt är det av betydelse att barnet icke blott får anspråk på uppfostran och underhåll under uppväxttiden utan även bekommer andel i föräldrarnas kvarlåtenskap. Därigenom skulle, så kraftigt som på lagstiftningens väg kan ske, föräldrarnas samband med och ansvar för barnet fastslås. Detta måste så småningom påverka föräldrarnas ansvarskänsla, vilket åter måste bli till gagn även i praktiskt avseende, särskilt med hänsyn till underhållsskyldighetens fullgörande. De utom äktenskap födda barnens likställighet med barn i äktenskap skulle ock måhända i någon mån bidraga till att höja deras ställning i socialt hänseende. Nu angivna synpunkter göra sig gällande, ej mindre vad angår förhållandet till fadern än beträffande förhållandet till modern; de fördelar, som ur dessa synpunkter skulle vinnas genom tillerkännande av arvsrätt, komme ej att bli fullt verksamma, med mindre rättsställningen bleve densamma i förhållande till bägge föräldrarna.

Innehållet av 1734 års lags bestämmelser å förevarande område torde huvudsakligen vara att anse såsom en yttring av den förut omförmälda ståndpunkt, enligt vilken man för att i sedlighetens intresse motarbeta de utomäktenskapliga könsförbindelserna sökte nedbringa de i sådan förbindelse födda barnens rättsliga ställning. Det har redan framhållits, att detta innebär en orättvisa mot barnen, som därigenom kunna sägas bli straffade för det föräldrarna knutit en av lagen ogillad förbindelse. Förut har också erinrats därom, att det syfte man önskat vinna genom sådana bestämmelser, minskningen av de utomäktenskapliga förbindelserna i stort sett knappast främjats därigenom. Vad beträffar de tillfälliga förbindelserna har barnets utestängande från arvsrätt snarast verkat i motsatt riktning. Den omständigheten att barn av en tillfällig förbindelse icke blir mannens arvinge är i hög grad ägnad att understödja den uppfattning, som tyvärr i stor utsträckning gör sig gällande och som innebär, att han anser sig tämligen ansvarslöst kunna knyta sådana förbindelser. Och för kvinnan lär det i allmänhet medföra en sådan risk att inlåta sig i dylika förbindelser att, om hon överhuvud faster avseende vid de motiv, som böra avhålla henne därifrån, dessa motiv icke ofta torde komma att motvägas av utsikten att ett eventuellt barn en gång i framtiden skall komma att ärva fadern.»

I själva verket synes också lagberedningen hava tillmätt de ovan åberopade skälen mot den mera fullständiga arvsrätten mindre vikt än ett motiv av praktisk art: svårigheten att bevisa faderskapet. För att tillförlitlig bevisning om faderskap skall kunna sägas föreligga, borde strängt taget fordras utredning icke blott därom att den uppgivne fadern haft

samlag med modern under konceptionstiden, utan även därom att icke någon annan man under den tiden haft samlag med henne. En sådan bevisning är emellertid i regeln alldeles omöjlig för kvinnan att åstadkomma. För att undgå svårigheterna härutinnan drives man till sist till den ståndpunkten, att modern bör med ed få fria sig från misstanken att hon haft umgänge med flera män. Men att på sådan bevisning grunda arvsrätt för barnet finner lagberedningen vara synnerligen betänkligt.

I likhet med en reservant inom lagberedningen, hovrättsrådet Tiselius, kunna vi ej finna, att de anförda vanskligheterna i fråga om bevisningen böra verka avskräckande, när det gäller att söka åstadkomma rättvisa på detta område. Det är sant, att om man tillerkänner det utom äktenskap födda barnet arvsrätt efter fader, följer därmed nödvändigheten att tillåta den uppgivne fadern att framställa och styrka invändning därom att modern under konceptionstiden haft samlag även med en annan man. Men utredningen om dessa intima förhållanden behöver, enligt vad erfarenheten från andra länder giver vid handen, med en taktfull processledning icke bliva sådan, att dess anstötlighet rimligen kan motivera ett kringskärande av faderskapsbevisningen.

För övrigt anse vi, att det jämväl ur andra synpunkter är önskvärt, att i mål av ifrågavarande art en grundligare och mera tillförlitlig faderskapsutredning i regel kommer till stånd än den som nu ofta presteras.

Såsom av den åberopade reservanten inom lagberedningen framhållits, är det icke ägnat att öka aktningen för lagen eller känslan för faderskapets ansvar, att en man kan av domstol förklaras för barnets fader, ehuru kända omständigheter göra det långt mera sannolikt, att i själva verket en annan är fader.

Vad här ovan anförts till stöd för den meningen, att barn utom äktenskap böra erhålla arvsrätt efter fader synes oss åtminstone i huvudsakliga delar kunna åberopas såsom skäl för deras arvsrätt även efter fädernesfränder. Då några olägenheter icke försports av den år 1905 införda rätten till arv efter såväl mödernefränder som moder, synas oss några avgörande betänkligheter nu icke böra möta mot att taga steget fullt ut och göra de utomäktenskapliga barnen i fråga om arvsrätt alldeles likställda med barn, födda inom äktenskapet.

Beträffande de övriga ändringar i förslaget, som föranledas av den vidgade arvsrätten, ansluta vi oss till vad den förut nämnde reservanten inom lagberedningen anført och hemställt — utom i ett avseende. Vi

kunna ej biträda det under den nya 10 a § framställda förslaget om underhållsskyldighet mot barn eller moder ej må åläggas flere än en man. Vål må det medgivas, att det ligger något stötande däri, att flere än en man ålägges underhållsskyldighet mot barnet på den grund att var och en av dem kan vara fader till detsamma. Men ännu mera austötligt skulle det enligt vårt förmenande vara, om en domstol nödgades bland flere män, av vilka var och en kunde vara fader till barnet, mer eller mindre godtyckligt utvälja en och lägga hela underhållsskyldigheten på honom. Vi hålla sålunda före, att de norska och danska lagarnas ståndpunkt härutinnan är att föredraga och att följaktligen de män, som haft samlag med barnets moder å sådan tid, att faderskap för var och en av dem är tänkbart, böra solidariskt svara för barnets och moderns underhåll.

Även i några andra avseenden synas oss förändringar i det kungliga förslaget påkallade i syfte att öka ifrågavarande lagstiftnings effektivitet.

Den lägsta åldersgräns, intill vilken barn utom äktenskap skall hava rätt till underhåll från föräldrar, synes oss sålunda böra sättas till 16 år. Under alla förhållanden bör den naturligen icke sättas lägre än den åldersgräns, intill vilken samhället har försörjningsplikt för omhändertaget barn. I detta sammanhang må erinras om att en höjning av åldersgränsen i fattigvårdslagen från 15 till 16 år från flera håll påyrkats. Fara för att man genom att sätta gränsen vid 16 år i stället för vid 15 år, ålägger föräldrarna för mycket torde ej föreligga, då man tager i betraktande dels önskvärdheten av en anspråkslös yrkesutbildning, dels den i lagen öppnade möjligheten att bestämma underhållsbidraget olika för olika delar av barnets minderårighetstid och sålunda lägre för det sista året av densamma.

De bestämmelser om avtal rörande barns framtida underhåll, som av Kungl. Maj:t föreslagits, torde avse att göra avtal, som ej slutits i en betryggande form och under samhällets kontroll ogiltigt. Förvisso föreligger här ett alldeles särskilt behov av bestämmelser, enär få barn torde vara så blottställda som de, vilkas föräldrar genom ett avtal, gällande barnets hela minderårighetstid, fränsäga sig sitt ansvar för detsamma redan snart efter dess födelse. Enligt vad som meddelats av Barnavårdsbyrån i Stockholm angående dess erfarenheter på ifrågavarande område, kan man emellertid befara, att de intresserade kontrahenterna — å ena sidan för-

äldrar, vilka med all makt vilja befria sig från ett barn, och å andra sidan fosterföräldrar, som i avtal om »vård i ett för allt» äga en god inkomstkälla — skola komma att uppbjuda all sin uppfinningsrikedom och icke sky någon möda för att kringgå lagens bestämmelser härutinnan. Det gäller att om möjligt förebygga sådana försök. Vi vilja i detta hänseende framhålla den möjlighet att på en omväg undgå kontroll över avtal, som en moder enligt förslaget skulle äga genom att begära förmyndare för sitt barn och därvid till innehavare av detta uppdrag föreslå någon medlem av sin släkt eller annan, som rätten icke kan hava skäl att förklara för uppdraget olämplig. Om en sådan framställning bifalles, kunna modern och den sålunda utsedda förmyndaren först med fadern och sedan med fosterföräldrar träffa avtal om barnets framtida underhåll utan barnavårdsmans mellankomst. Väl skulle enligt det kungliga förslaget avtalet med fadern icke kunna gälla barnets hela minderårighetstid utan att godkännas av barnavårdsnämnden. Men redan ett avtal med fadern angående en summa, avsedd att täcka 5 å 10 års vård och underhåll, kan innebära allvarliga vådor för barnet. Vi anse därför, att avtal även i det fall att annan än barnets fader eller moder är förmyndare, bör underställas prövning av barnavårdsmän.

Av ovan anförda skäl anse vi även, att barnavårdsman icke bör frånträda sin befattning i och med det att annan förmyndare än fader eller moder utses, utan att han bör i dessa, såsom i andra fall, entledigas först sedan barnavårdsnämnd funnit, att behov av barnavårdsman ej längre föreligger.

Beträffande barnavårdsmans tillsättande har lagberedningen föreslagit, att barnavårdsnämnden i moderns kyrkobokföringsort skall nämna sådan och att för sådant ändamål barnavårdsnämnden i barnets födelsekommun snarast möjligt skall underrätta den förra nämnden om födelsen. Denna anordning kan emellertid, såsom av Barnavårdsbyrån i Stockholm framhållits i dess över lagförslaget avgivna yttrande, befaras medföra en ej oväsentlig tidsutdräkt. I landsorten sammanträda barnavårdsnämnderna endast ett fåtal gånger om året, och även om extra sammanträde utlyses, när anmälan om ett barns födelse inom främmande kommun ingår, kunna de långa avstånden och andra omständigheter lätt vålla ett kortare eller längre uppskov. Vid utseendet av barnavårdsman stannar så nämnden i valet mellan att utnämna en i hemorten bosatt person, som i de flesta fall näppeligen kan bliva i tillfälle att avresa till den plats, där moder och barn befinna sig, utan som sålunda blir hänvisad att söka fullgöra

sitt uppdrag genom skrivelser i ärendet, en utan tvivel föga effektiv utväg, eller ock att giva uppdraget åt någon i födelsekommun bosatt person. Det senare valet förutsätter emellertid — då personalkännedom icke här kan påräknas — att förslag på lämplig person från denna kommuns barnavårdsnämnd föreligger. Att begära och erhålla sådant förslag torde ofta komma att medföra nytt uppskov. Då uppdraget sannolikt icke lika beredvilligt mottages, när det icke är att betrakta såsom ett uppdrag i den egna kommunens tjänst, förutsattes vidare att ersättning åt barnavårds-
mannen i de flesta fall utgår. Härtill kommer, att någon egentlig möjlighet att övervaka, huru barnavårds-
mannen fullgör sitt uppdrag, icke förefinnes för nämnden i kyrkobokföringsorten.

Sedan barnavårdsman en gång blivit utsedd, skall enligt beredningens förslag ansvaret för och ledningen av åtgärderna i saken åligga den kommuns barnavårdsnämnd, som sålunda tagit befattning med densamma, intill dess denna nämnd genom beslut enligt 16 § 2 stycket med hänsyn till barnets eller moderns vistelseort finner skäligt överflytta ansvaret och ledningen på annan nämnd. Denna anordning, vilken väl ansetts betingad av nödvändigbeten att förebygga det barnavårdsmannaskapet med dess skyldigheter och rättsliga befogenheter samtidigt skulle kunna komma att utövas av tvenne personer inom olika kommuner, kan emellertid, även den, befaras medföra vissa olägenheter. Barnavårdsbyrån i Stockholm har i detta avseende annärkt följande:

»Barnavårdsnämnds verksamhetskrets i övrigt gäller alla de barn, som inom kommunen vistas. I lagen om sedligt försummade och vanartade barn av år 1902 har man låtit sig angeläget vara att så ordna saken, att hemortsrätt, kyrkoskrivning etc. icke skall inverka, utan att nämnden skall vara behörig ingripa, så snart ett vanartat eller sedligt försummat barn vistas inom kommunen. Därest, såsom ofta påyrkats, och såsom lagberedningen också förutsätter, nya arbetsområden komma att läggas till barnavårdsnämndens hittillsvarande, så att den offentliga barnvården så att säga centraliseras i dess hand, kommer den nu antydda regeln rörande verksamhetsområdet utan tvivel att även i fortsättningen tillämpas. Det uppstår då en väsentlig skillnad mellan barnavårdsnämndens uppdrag för så vitt det gäller vanartade och i sedligt avseende försummade barn, fosterbarn m. fl. å den ena sidan och barn utom äktenskap å den andra. I fråga om de förra skulle nämnden äga rätt och skyldighet att vid behov inskrida, så snart de vistades inom kommunen; i fråga om de senare skulle nämnden äga denna rätt och skyldighet först sedan beslut enligt 16 § 2 stycket från en annan nämnd kommit densamma tillhanda, även om åtgärd vore av behovet högeligen påkallad. Då vidare ett barn samtidigt kan vara å ena sidan sedligt försummat eller fosterbarn och å den andra barn utom äktenskap, blir följden, att en kommuns barnavårdsnämnd, vistelsekommunens, finge till laga skyldighet att övervaka detsamma och vidtaga åtgärder i fråga om detsamma i dess förra egenskap, under det att *en annan* kommuns barnavårdsnämnd, den, varest modern var kyrkoskriven vid barnets

födelse, ägde förordna barnavårdsman och leda och övervaka dennes åtgöranden. En sådan klyvning av uppdraget kan naturligen icke vara önskvärd.

Ett mycket stort antal ogifta kvinnor, bosatta i landsorten eller smärre städer, lämna, när de finna sig vara i grossess, sin hemort och begiva sig till Stockholm eller någon annan större stad. På dessa städers offentliga eller enskilda förlossningsanstalter födas deras barn och mödrarna återvända efter förlossningen i regel icke till sina hemorter utan utackordera barnen och söka utkomst annorstädes. I den övergivna belägenhet, vari dessa kvinnor ofta befinna sig, skulle en barnavårdsman, tillsatt *före* barnets födelse, vara av den största nytta. Även vad deras barn beträffar blir effektiviteten av det skydd, som barnavårdsmaninstitutionen är avsedd att skänka, i hög grad beroende av, huruvida kännedom om fallets detaljer kan inhämtas före födelsen och åtgärderna till barnets bästa igångsättas strax efter densamma. Men klart torde vara att kvinnorna avhållas från att anmäla den väntade födelsen, om de veta att barnavårdsmanen skall tillsättas i hemorten, som de lämnat just för att hålla sin belägenhet dold.

Med hänsyn till vad nu anförts anse vi, att det skulle vara lämpligt att lägga *skyldigheten att utse barnavårdsman på moderns vistelsekommun och icke på hennes kyrkoskrivningskommun.*

Då det icke lär kunna förväntas att man, särdeles i början av lagens tillämpning, utan svårighet skall kunna erhålla tillräckligt antal personer, som äro villiga och skickade att åtaga sig alla med barnavårdsmanenskapet förenade förpliktelser — en del av dessa förpliktelser komma nämligen sannolikt att verka avskräckande särdeles på kvinnorna, vilka man dock med rätta anser önskvärdt att få med i arbetet — torde, såsom av Barnavårdsbyrån i Stockholm ifrågasatts, möjlighet böra beredas barnavårdsnämnd att, där den så finner lämpligt, *överbäna barnavårdsmanuppdraget för visst barn åt förening eller institution i stället för åt enskild person.* En motsvarighet härtill finnes i lag om behandling av alkoholister av den 30 juni 1913, enligt vilken uppdraget att vara nykterhetsnämndens ombud kan överlämnas icke blott till nämndens egna ledamöter eller andra enskilda personer, utan ock till föreningar eller stiftelser. En dylik motsvarighet finnes också i utlandet dels i vissa former av det s. k. yrkesförmyndarskapet, dels i övervakareuppdraget vid en del barndomstolar; uppdraget att övervaka en till brott förvunnen gosse eller flicka överlämnas nämligen ej sällan till en barnavårdsförening i stället för till enskild person. Även torde i detta sammanhang böra nämnas den stora insats, som den halv-officiella föreningen »Society for prevention of Cruelty to Children» kunnat göra i det engelska barnavårdsarbetet, tack vare den omständigheten, att densamma tagits i anspråk från de offentliga myndigheternas sida.

För den händelse att i lag om barn utom äktenskap öppnades möjlighet för barnavårdsnämnd att överlämna barnavårdsmannauppdraget i lämpliga fall till en del institutioner, vilkas avlönade eller frivilliga krafter redan äro tränade i arbete av hithörande art, skulle dessa tvivelsutan även i vårt land kunna göra en betydande insats. De olika uppgifter, som innefattas i barnavårdsmannaskapet, skulle då, där det befunnas till båtнад för saken, kunna av institutionen anförtros åt olika i dess tjänst stående personer, exempelvis förhandlingarna med barnafäder och processerna, åt en tjänsteman samt ordnandet av och tillsynen över barnens vård åt frivilliga kvinnliga krafter. Dock skulle givetvis institutionen som sådan i likhet med övriga barnavårdsnän ansvara inför barnavårdsnämnden för uppdragets fullgörande i dess helhet och äga att utöva det under dess kontroll.

Bland de institutioner, som skulle kunna ifrågakomma till utövande av barnavårdsmannaskap, torde barnavårdsbyråerna böra nämnas. De torde nämligen kunna sägas arbeta i det här föreliggande lagförslagets anda och på vägar, som i mycket överensstämja med de i förslaget angivna. Under sistförflutna arbetsår ha sålunda till Barnavårdsbyrån i Stockholm 425 ogifta mödrar annäلت sig för erhållande av råd och hjälp för sina barn. I ett icke ringa antal fall har byrån kunnat förmå fäderna att avgiva skriftligt erkännande av sitt faderskap och förbindelse att inbetala visst månatligt belopp till barnets vård. Dessutom har ett stort antal fäder, sedan uppgörelse genom byråns försorg kommit till stånd, direkt till modern eller annan betalat sitt uppfostringsbidrag. I de fall, då rättegång blivit nödvändig, har densamma ombesörjts av byråns jurist, eller ock har fallet hänvisats till Stockholms stads rättshjälpskontor. Ett belopp av ej mindre än cirka 15,000 kr. har endast under sagda år inbetalats till byrån från barnafäder för barns vård och underhåll, under det att cirka 7,000 kr. influtit från mödrar. Av betydelse är här också byråns förmedling av mödrars och barns intagande på s. k. småbarnshem, dess verksamhet för förmyndares förordnande, dess anskaffande av goda fosterhem och dess övervakning av från Stiftelsen Småbarnshem utskrivna barn och till byrån anmälda barn, som av en eller annan orsak icke falla under fosterbarnsinspektionens kontroll.

På grund av vad vi sålunda anført få vi härigenom föreslå, att riksdagen måtte för sin del besluta, att nedanstående §§ i det med k. propositionen nr 33 framlagda förslaget till lag om barn utom äktenskap skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Barn utom äktenskap erhåller faderns släktnamn, där ej modern giver det sitt släktnamn. Är modern gift, eller är hon frånskild hustru, erhåller barnet i sådant fall det släktnamn, som tillkom modern såsom ogift.

3 §.

Barnet njute av föräldrarna uppehälle och uppfostran efter ty med avseende å båda föräldrarnas villkor må anses skäligt.

Den rätt till underhåll, som nu är sagd, upphöre ej förrän barnet fyllt sexton år; ej heller senare än det fyllt aderton år, där ej barnets anlag och omständigheterna i övrigt föranleda, att barnet bör erhålla fortsatt utbildning.

9 §.

Avtal om underhållsbidrag till fullgörande för framtiden av underhållsskyldighet enligt 3 eller 5 § skall slutas genom skriftlig, av två personer bevittnad handling och godkännas av barnavårdsmannen eller, om sådan ej finnes, av barnavårdsnämnden; dock vare sådant godkännande ej erforderligt i fråga om underhållsbidrag enligt 3 §. Avtal, som nu sagts, må slutas jämväl före barnets födelse.

Har avtal, som avses i första stycket, träffats i annan ordning än där sägs, eller har avtal träffats angående fullgörande för framtiden av underhållsskyldighet, varom i 6 § sägs, vare det ej hinder för den underhållsberättigade att utfå det underhåll, som enligt lag tillkommer honom.

10 a § (ny § inskjuten efter förslaget 10 §).

Varder ej fastställt, vem som är fader till barnet, men är någon övertygad om att hava haft samlag

med modern å tid, då barnet kan hava avlats, vare han underhållsskyldig mot barnet och modern på sätt om fader är stadgat, där ej uppenbart är, att barnet icke avlats vid det samlag.

Varda flere än en man övertygade om att hava haft samlag med modern å tid, då barnet kan hava avlats, svare de för underhållsskyldigheten mot modern och barnet en för alla och alla för en.

11 §.

Dör den, som är underhållsskyldig enligt 10 a §, skall det belopp, som erfordras till fullgörande för framtiden av hans underhållsskyldighet emot barnet och modern, före arvs- och testamentslotter utgå av behållningen i boet; dock att barnet icke härigenom må erhålla större del därav än det skulle hava bekommit, om det varit hans barn i äktenskap.

Angående avtal om vad sålunda skall tillkomma barnet gälla vad i 9 § är stadgat för det fall att fadern åtager sig att till barnets underhåll utgiva visst belopp en gång för alla; och vare i fråga om avtal angående vad som skall tillkomma modern lag, som i 9 § sägs.

Med belopp, som tillfaller barnet, skall förfaras på sätt i 10 § är föreskrivet.

12 §.

Barnet tage arv efter moder och modernefränder samt efter fader och fadernefränder och ärves av dem, såsom vore barnet av äktenskaplig börd.

13 §.

För varje barn utom äktenskap skall, efter vad nedan sägs, förordnas en barnavårdsman, som har att bistå modern med råd och upplysningar samt tillse, att barnets rätt och bästa behörigen tillvaratas. Särskilt åligger det barnavårdsmannen sörja för, att lämpliga åtgärder ofördröjligen vidtagas för fastställande av

barnets börd och tillförsäkrande av underhåll åt barnet, biträda med indrivande och tillhandahållande av underhållsbidrag samt, när skäl därtill är, göra anmälan om förordnande av förmyndare för barnet.

Barnavårdsmanen äge att själv eller genom ombud föra talan för barnet rörande faderskap, underhåll och förmynderskap samt vare berättigad att anlita polismyndigheten för underhållsskyldigs efterspanande eller hörande och för verkställande av delgivningar.

14 §.

Kvinna, som är havande med barn utom äktenskap, bör senast tre månader före den väntade nedkomsten anmäla sitt tillstånd för ledamot av barnavårdsnämnden i den församling, där hon vistas, eller annan, som av nämnden erhållit uppdrag att mottaga dylika anmälningar; och har den till vilken anmälningen gjorts, att genast underrätta nämnden därom. Det åligger kvinnans föräldrar, husbondefolk och andra i liknande ställning att erinra henne om angelägenheten därav att anmälan, som nu sagts, bliver gjord.

Barnavårdsnämnden har att, när anmälan, som i första stycket sägs, inkommit, eller nämnden erhållit kännedom att barn utom äktenskap blivit fött, till barnavårdsman för barnet förordna därtill lämplig man eller kvinna. Där sådant prövas lämpligt, må till barnavårdsman förordnas för uppgiften avsedd förening eller stiftelse.

15 §.

Uppdraget att vara barnavårdsman upphøre, när barnet fyllt aderton år. Visar sig i annat fall, att behov av barnavårdsman ej längre finnes, må barnavårdsnämnden entlediga barnavårdsman utan att förordna ny sådan.

20 §.

Har någon inför den präst, som för kyrkoböckerna i församling där barnet är kyrkobokfört, eller i

tillkallat vittnes närvaro inför kronofogde, länsman eller notarius publicus, eller genom avtal, som i 9 § första stycket sägs, erkänt sig vara fader till barnet, och har erkännandet på enahanda sätt såväl vitsordats av modern som godkänts av barnavårdsmannen eller av barnets förmyndare, om annan än fadern eller modern förordnats därtill, eller av barnet självt, sedan det blivit myndigt, vare det erkännande gällande, där ej visas att den, som gjort erkännandet, icke är barnets fader eller, om erkännandet gjorts före barnets födelse, att det berott på villfarelse angående den sannolika tiden för födelsen. Var modern, då erkännandet gjordes, död, eller var hon sinnessjuk, sinnesslö eller å okänd ort, äge erkännandet jämväl utan hennes vitsord sådan verkan, som nu sagts.

21 §.

Talan om faderskap och om skyldighet att giva underhåll åt barnet eller modern skall anhängiggöras genom stämning å mannen till rätten i den ort, där han bör svara i tvistemål, som röra hans person. Vill käranden hellre stämna till rätten i den ort, där lägersmålet skett, vare ock det tillåtet.

Talan må väckas redan före barnets födelse, men må icke före födelsen slutligen prövas.

26 §.

Förekommer anledning därtill att modern å tid, då barnet kan hava avlats, haft samlag med annan än svaranden, må, ändå att svaranden å sådan tid haft samlag med henne, hans faderskap ej anses styrkt, där ej modern går ed, som i 27 § andra stycket sägs, eller uppenbart är, att barnet icke avlats vid det samlag, som hon må hava haft med den andre.

27 §.

Förekommer anledning därtill att svaranden haft samlag med modern å tid, då barnet kan hava avlats, äge rätten förelägga antingen modern att med ed bekräfta eller svaranden att med ed förneka, att sådant samlag ägt rum.

Rätten äge ock, då det till styrkande av faderskapet prövas erforderligt, förelägga modern att med ed förneka, att hon å tid, då barnet kan hava avlats, haft samlag med annan än svaranden. Denna ed må ej föreläggas, då synnerliga skal äro till antagande att modern haft sådant samlag eller eden eljest finnes icke kunna med trygghet anförtros henne.

I beslut om edgång utsatte rätten viss tid, som eden skall avse.

Vad i rättegångsbalken sägs om värjemålsed skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse i fråga om ed, som förelägges modern.

34 §.

Är den, som uppgives vara barnets fader eller underhållsskyldig enligt 10 a §, död, må efter stämning å hans arvingar vid den domstol, som har att upptaga tvist om arv efter honom, föras talan om barnets och moderns rätt, och skall i fråga om sådan talan vad ovan stadgats om talan mot mannen i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

34 a §.

Talan om fastställande av faderskap eller om rätt till arv på grund av faderskap, som icke förut är fastställt, skall vid äventyr av sådan talans förlust anhängiggöras inom två år från barnets födelse. Har hinder mött för talans anställande inom tid, som nu sagts, må dock, där den uppgivne fadern ej är död, talan anhängiggöras inom ett år efter det hindret upphörde.

36 §.

Vad i denna lag är stadgat skall, med nedan nämnda undantag, äga tillämpning jämväl beträffande barn, som fötts före lagens trädande i kraft.

Skyldighet att utgiva underhållsbidrag för tid före lagens trädande i kraft skall bedömas efter äldre lag.

För barn, som fötts innan denna lag trätt i kraft, skall barnavårdsman icke förordnas, med mindre framställning därom göres av barnets moder eller barnavårdsnämnden av särskild anledning finner skäligt meddela sådant förordnande.

Är barnet fött före lagens trädande i kraft, gälla angående bevakning av dess rätt till arv efter moder och mödernefränder vad i sådant hänseende finnes stadgat i lagen den 17 mars 1905 om oäkta barns arvsrätt efter moder och mödernefränder.

Barn, som fötts före den 1 januari 1919, skall ej arva fader eller fädernefränder eller arvas av dem med mindre det enligt lag, som gällde före ikraftträdandet av lagen om äktenskaplig börd, skulle varit att anse såsom äkta. Dör fadern, och har barnet ej arvsrätt efter honom, skall vad i 11 § är stadgat äga motsvarande tillämpning. Varder i mål om faderskap till barn, som i detta stycke avses, utrett, att svaranden haft samlag med modern å tid, då barnet kan hava avlats, skall han anses såsom fader, där ej uppenbart är, att barnet icke avlats vid det samlag. Vad i 34 a § är stadgat äge ej tillämpning.

Bestämmelserna i denna lag, med undantag av 1, 12, 26 och 34 a §§, skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse beträffande barn, som fötts innan lagen om äktenskaplig börd trätt i kraft och som på grund av äldre lag är att anse såsom äkta, ehuru föräldrarna ej blivit med varandra förenade i fullkomnat äktenskap, så ock beträffande barn, som födes efter det lagen om äktenskaplig börd trätt i kraft och som på grund av övergångsbestämmelsen till samma lag äger äktenskaplig börd, ändå att det eljest skulle anses såsom barn utom

äktenskap; och gälle därvid vad i andra och tredje styckena av denna paragraf finnes stadgat.

Stockholm den 9 februari 1917.

Mauritz Hellberg.

Jacob Larsson.

I motionens syfte instämma:

G. H. von Koch.

F. Holmquist.

Alfred Stårner.

Helge Bäckström.

Alfred Petré.

Elof Ljunggren.

E. V. Gelin.

Edv. Alkman.

J. Sandler.